

**SLOVENSKÁ KOMISIA
OLYMPIÁDY ZO SLOVENSKÉHO JAZYKA A LITERATÚRY**

***OLYMPIÁDA ZO SLOVENSKÉHO JAZYKA
A LITERATÚRY***

1. ročník - školský rok 2008/2009

K r a j s k é k o l o

Úlohy kategórie B

žiaci 1. a 2. ročníka stredných škôl, žiaci kvinty a sexty osemročných gymnázií

PRVÁ ČASŤ – PÍSOMNÁ

Čas na vypracovanie testu: 30 minút

Ukážka č. 1

Spravodlivosť, ó, spravodlivé nebesá! Som stratený. Som zavraždený. Krk mi podrezali. Ukradli mi moje peniaze. Kto to mohol byť? Kde sa skrýva? Čo robiť, aby som ho našiel? Stoj! (Chytí sa sám za ruku.) Vráť mi moje peniaze, oplan!... Ach, veď som to ja. Jaj, jaj, moje úbohé peniaze! Moji drahí priatelia! Ozbíjali ma o vás. A keď mi vás vzali, stratil som svoju oporu, svoju útechu, svoje potešenie. Už nemám čo hľadať na svete. Bez vás mi žiť nemožno!

(Molière: Lakomec)

Ukážka č. 2

Rodinná poradňa

Riešime doma dilemu, kedy dávať vreckové, rozprávame sa o peniazoch a naša sedemapolročná dcéra sa nás často pýta, kedy bude mať vreckové. Nedávame jej peniaze ani do bufetu, všetko, čo potrebuje, jej radšej kúpime.

Zdá sa nám to ešte skoro, ale väčšina jej spolužiakov peniaze do bufetu dostáva, a tým je logicky ovplyvnená. My nechceme, aby si tam kupovala sladkosti, lebo je slabý jedák. Hodnotu peňazí si ešte neuvedomuje, raz sa nám stalo, že minula za pár minút našetrených 500 Sk (darček od starých rodičov) na oblečenie pre bábiky – kúpila si to sama za naším chrbtom a boli sme zaskočení!

Silvia, mama dvoch detí

(Pravda Ženy, č. 37/13. 9. 2008, s. 22)

Ukážka č. 3

Evanjelium podľa Piláta

Druhá premiéra v rámci projektu Divadlom zblížujeme Európu. Dramatizácia súčasného francúzskeho rovnomenného románu. Dramatizoval sám autor pre dve postavy (Pilát a pisár). Vždy aktuálna téma ukrižovanie Ježiša Krista a pohľad Rímskeho človeka na túto židovsko-kresťanskú tému.

„Bola to dlhá cesta. Narodil som sa ako ateista, vyrastal som v ateistickom prostredí a k ateizmu som sa hlásil aj v období dospievania. Potom som sa zmenil. Prešiel som viacerými etapami. Štúdium filozofie otriaslo mojimi istotami neverca a urobilo zo mňa agnostika. Descartes, Kant a Hegel mi ukázali, že o Bohu sa dá uvažovať, že jeho existencia je mysliteľná. Keď som mal dvadsaťdeväť rokov, vybral som sa na dobrodružnú cestu po Sahare. A tam som dostal najkrajší dar, aký som v živote vôbec mohol dostať: vieru. Jednu noc som na púšti zabľúdil a ocitol som sa na prahu smrti. Uprostred noci, sám pod holým nebom, smädný, hladný a vyčerpaný som odrazu pocítil milosť a uveril som. Namiesto strachu som cítil obrovskú dôveru. (...)

Tému mystickej noci som spracoval vo viacerých dielach a v rôznych podobách. Je prítomná najmä v mojich divadelných hrách Hotel dvoch svetov, Návštevník a, samozrejme, v Evanjeliu podľa Piláta.“

„Evanjelium podľa Piláta je literárnym svedectvom môjho obrátenia na vieru. Pilát, to som ja. Aj Pilát je spočiatku ľahostajný, ukrižovanie Krista sa ho netýka, umyje si ruky. Jeho pohľad na to, čo sa okolo neho deje, je čisto politický a pragmatický. Až neskôr si začne klásť otázky a na spôsob amerického súkromného detektíva sa pustí do vyšetrovania prípadu Ježiš. Pilát na konci hry síce neuverí, uverí jeho manželka, prijme však myšlienku, že existuje tajomstvo, ktoré je omnoho väčšie ako všetko to, s čím sa dovtedy mohol stretnúť. (...) Evanjelium podľa Piláta som nenapísal preto, aby som to tajomstvo rozlúštil, skôr preto, aby som ho sprítomnil, aby som ho urobil hmatateľným a možno ešte tajomnejším.

(Éric-Emmanuel Schmitt)

Ukážka č. 4

*Aj do **detských/deckých** financi_ prenikajú moderné trendy. Stále viac rodičo_ prevedie určitú sumu na účet, zriaden_ na meno dieťaťa. Dieťa má k účtu svoju kartu, vie, že za úschovu peňazí v banke zaplatí určitý poplatok a tiež, ako sa k peniazom dostať – výber karto_ _ bankomatu či pla_bu prostredníctvom terminálu v obchode zvládnu **mnohokrát/mnoho krát** lepšie ako ich star_ rodičia. Ostražitosť je **namieste/na mieste** v prípade, ak sa dieťa o svoje peniaze začne prehnane zaujímať. Vtedy je dôležitý zása_ rodičo_skej autority – napr. za ušetrené peniaze _ dieťaťom spoločne vybrať darček a pri **d'alšom/d'alšom** hospodárení dieťaťu zjednodušené vysvetliť funkciu peňazí.*

Úlohy

1. Doplňte v ukážke č. 4 chýbajúce písmená. Vo zvýraznených dvojiciach slov podčiarknite správnu možnosť.
2. Na základe obsahu ukážky č. 3 rozhodnite, ktoré z nasledujúcich tvrdení je definíciou agnosticizmu.
 - A. Agnosticizmus je filozofický smer, ktorý popiera jestvovanie Boha.
 - B. Agnosticizmus je filozofický smer, ktorý popiera možnosť objektívneho poznania.
 - C. Agnosticizmus je filozofický smer, ktorý uznáva existenciu jediného osobného Boha.
 - D. Agnosticizmus je filozofický smer, ktorý chápe pravdu ako praktickú hodnotu a užitočnosť.
3. Vypíšte z ukážky č. 3 synonymum k podstatnému menu ateista.
4. Vypíšte z ukážky č. 3 vlastné meno osoby, ktorú zastupuje osobné zámeno *ja* vo vete: „*Pilát, to som ja.*“
5. Vypíšte z ukážky č. 3 jeden frazeologizmus, ktorý sa vzťahuje na postavu Piláta.
6. V ktorej starovekej orientálnej literatúre sa po prvý raz objavilo meno Pilát Pontský?
7. V závere hry Evanjelium podľa Piláta je Pilát
 - A. pragmatikom.
 - B. agnostikom.
 - C. ateistom.
 - D. teistom.
8. Vypíšte z prvého odseku ukážky č. 3 dve slová, v ktorých sú gramatické chyby. Napíšte aj ich správnu podobu.
9. Filozofiou Descarta a Hegla boli na Slovensku ovplyvnení predovšetkým spisovatelia
 - A. obdobia renesancie a romantizmu.
 - B. obdobia baroka a humanizmu.
 - C. obdobia klasicizmu a romantizmu.
 - D. obdobia romantizmu a realizmu.
10. Vypíšte z ukážky č. 3 meno autora citátu: *Pochybujem, teda myslím, myslím, teda som.*
11. Ktorým slovným druhom je zvýraznené slovo v nasledujúcej vete?

Je prítomná najmä v mojich starších divadelných hrách a, **samozejme**, v Evanjeliu podľa Piláta.

12. Vypíšte z ukážky č. 1 jednu mennú vetu.

13. Hlavnú postavu diela Lakomec možno označiť za človeka

- A. bezcharakterného, pretože sľúbil peniaze na veno svojim deťom, ale sľub nesplnil.
- B. chamtivého, pretože zhŕňa majetok a pre peniaze nevidí vzťahy a blízkych.
- C. sklerotického, pretože zabudol, že peniaze dal na svadbu svojim deťom.
- D. sporivého, pretože sa stará nielen o svoj vlastný prospech, ale aj o dobro svojich detí.

14. Vypíšte z ukážky č. 1 charakterovú (scénickú) poznámku, ktorá v dráme nahrádza rozprávača.

15. Ktorý umelecký jazykový prostriedok predstavuje v ukážke č. 1 oslovenie *Moji drahí priatelia*?

16. Ku ktorému dramatickému žánru patrí dielo Lakomec?

17. Do ktorého umeleckého obdobia patrí Molièrova tvorba?

18. Ktorý zo znakov drámy vyplýva z ukážky č. 1?

- A. jednota miesta, času a deja,
- B. využitie viazanej reči,
- C. kríza ako vyvrcholenie deja,
- D. kompozícia tvorená 5 dejstvami.

19. Ktorá z možností najlepšie vystihuje spoločnú problematiku ukážok č. 1 a 2?

- A. vplyv množstva peňazí na možnosti ich využitia,
- B. dôležitosť peňazí pre naplnenie všetkých potrieb,
- C. potreba neustále upravovať vzťah k peniazom,
- D. negatívny vplyv peňazí na charakter človeka.

20. Podčiarknuté slovo v ukážke č. 2 nahraďte iným slovom/slovným spojením s rovnakým významom.

21. Z uvedenej vety vypíšte slovo, v ktorom sa uplatňuje znelostná asimilácia.

My nechceme, aby si tam kupovala sladkosti, lebo je slabý jedák.

.....

DRUHÁ ČASŤ – PÍSOMNÁ

Transformácia textu – čas: 30 minút

Napíšte v mene postavy z ukážky č. 1 list do časopiseckej rubriky *Rodinná poradňa*, v ktorom sformulujete daný problém prenesený do dnešnej doby – slovami dnešného človeka.

Maximálny počet viet: 20.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

TRETIA ČASŤ – ÚSTNA

Predneste diskusný príspevok na tému *Vreckové*. Využite aj informácie z ukážky č. 2.

Autori úloh:

PhDr. Alena Polakovičová
PhDr. Katarína Hincová, PhD.
PhDr. Ľubica Štarková

Recenzenti:

PhDr. Eva Vrbanová
PaedDr. Mária Melichárová

Olympiáda zo slovenského jazyka a literatúry, 1. ročník, školský rok 2008/2009, úlohy krajského kola, kategória B

Vydal: IUVENTA Bratislava, 2008